

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 184/07-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. septembra 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti JUDr. P. P., Ž., zastúpeného advokátkou JUDr. T. P., Ž., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 315/06, za účasti Krajského súdu v Bratislave, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. P. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 315/06 porušené bolo.

2. JUDr. P. P. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 10 000 Sk (slovom desaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd v Bratislave j e p o v i n n ý uhradiť JUDr. P. P. trovy právneho zastúpenia v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatdva slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. T. P., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 184/07 z 2. augusta 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. P. P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 315/06.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom súdneho konania vedeného Okresným súdom Žilina, ktoré bolo začaté na základe ním podanej žaloby o ochranu osobnosti z 13. apríla 2000. Vec bola rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prikázaná na prerokovanie a rozhodnutie Okresnému súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“), ktorý uznesením z 25. apríla 2006 pripustil vstup do konania ďalšieho účastníka na strane žalovaného a vyslovil súhlas so zmenou žaloby. Žalovaná strana podala proti tomuto uzneseniu odvolanie a spis bol 7. júla 2006 predložený spolu s opravným

prostriedkom krajskému súdu. Podľa sťažovateľa krajský súd od predloženia veci na rozhodnutie o odvolaní do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu napriek jeho urgenciám „*nekonal relevantným spôsobom smerujúcim k rozhodnutiu o odvolaní proti uzneseniu súdu prvého stupňa*“.

Predsedička krajského súdu podaním sp. zn. Spr. 3574/2007 doručeným ústavnému súdu faxom 6. septembra 2007 a poštou 10. septembra 2007 predložila k sťažnosti vyjadrenie, obsahom ktorého bola aj táto chronológia úkonov krajského súdu:

„... vec sp. zn. 8 Co 315/2006 napadla na krajský súd dňa 07. 07. 2006.

Dňa 18. 05. 2007 bolo právnej zástupkyňi navrhovateľa – JUDr. T. P., doručené odvolanie odporcu.

Dňa 22. 06. 2007 sa JUDr. T. P. vyjadrila k odvolaniu odporcu.

Krajský súd v Bratislave uznesením č. l. 8 Co 315/02007-478 zo dňa 31. 08. 2007 vec rozhodol.“

V závere predsedníčka krajského súdu konštatovala, že „*z uvedených (vykonaných) úkonov krajského súdu vyplývajú vzniknuté prietahy v súdnom konaní v dobe od predloženia veci Okresným súdom Bratislava III na rozhodnutie o odvolaní odporcu do prvých procesných úkonov, týkajúcich sa doručenia a vyjadrenia sa k odvolaniu odporcu právnu zástupkyňou navrhovateľa, a teda od 07. 07. 2006 do 18. 05. 2007.*

Zároveň však uvádzam, že sa jedná o prietahy v súdnom konaní vzniknuté z objektívnych príčin, ktoré predsedníčka senátu odôvodňuje tým, že od 01. 01. 2007 prevzala 540 neskončených vecí a od 3/2007 pracuje senát 8 Co v zložení predsedníčka senátu + 1 stážista“.

Podaním doručeným ústavnému súdu 19. septembra 2007 sa právna zástupkyňa sťažovateľa vyjadrila k stanovisku krajského súdu, v ktorom sa okrem iného uvádza: „*Informácie, ktoré obsahuje vyjadrenie Krajského súdu v Bratislave neobsahujú celkom pravdivé skutočnosti. Rovnopis odvolania bol doručený právnej zástupkyne sťažovateľa 28. 05. 2007 a nie ako nesprávne tvrdí odporca, že bolo doručené 18. 05. 2007.*

K odvolaniu sa vyjadril sťažovateľ už dňa 03. 05. 2007 a nie ako nesprávne tvrdí odporca, že tomu tak bolo až dňa 22. 06. 2007. Písomným podaním z 19. 06. 2007, ktoré bolo odovzdané na poštovú prepravu 20. 06. 2007 sťažovateľ už len oznamoval konajúcemu súdu, že zotráva na svojom vyjadrení k odvolaniu z 03. 05. 2007. K informácii o rozhodnutí dňa 31. 08. 2007 sťažovateľ poznamenáva, že k dnešnému dňu nebol jeho právnej zástupkyňi doručený rovnopis písomného vyhotovenia rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave.“

V závere vyjadrenia právna zástupkyňa naďalej „zastáva názor, že zbytočné prietahy v konaní sú dôsledkom ústavne neospravedliteľnej nečinnosti Krajského súdu v Bratislave“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súvisiaceho spisového materiálu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného krajským súdom:

- 7. júla 2006 bol krajskému súdu predložený spis okresného súdu sp. zn. 27 C 31/00 spolu s opravným prostriedkom podaným 13. júna 2006 proti uzneseniu okresného súdu z 25. apríla 2006, ktorým bolo pripustené pristúpenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky do konania ako žalovaného v 2. rade,

- podaním zo 6. februára 2007 sťažovateľ písomne žiadal krajský súd o rozhodnutie o odvolaní,

- podaním z 18. apríla 2007 sa sťažovateľ obrátil na predsedníčku krajského súdu so sťažnosťou na prietahy v odvolacom konaní,

- 3. mája 2007 sa sťažovateľ bez výzvy krajského súdu vyjadril k odvolaniu,

- 18. mája 2007 krajský súd zaslal sťažovateľovi odvolanie,

- 22. júna 2007 sa sťažovateľ vyjadril k odvolaniu s tým, že zotrúva na svojom pôvodnom vyjadrení doručenom krajskému súdu 3. mája 2007,
- 31. augusta 2007 krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 27 C 31/2000-458 z 25. apríla 2006 v napadnutej časti.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou: „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

1. Ústavný súd konštatuje, že predmetom posudzovaného konania pred krajským súdom bolo rozhodnutie o odvolaní žalovaného proti procesnému uzneseniu prvostupňového súdu. Takéto konanie nie je možné hodnotiť ako právne a ani skutkovo zložité, a preto jeho dĺžka nemôže byť zásadne ovplyvnená, resp. závislá výlučne od zložitosti veci.

Z uvedeného dôvodu zložitosť veci (predmet, skutková a právna povaha sporu) nemohla mať žiadny vplyv na doterajšiu dĺžku konania vedeného krajským súdom.

2. Ďalším kritériom pri vyhodnocovaní, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bolo správanie s'ťažovateľa ako účastníka súdneho konania.

Ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená v jeho neprospech pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. Naopak, s'ťažovateľ sa prerokovania veci aktívne domáhal a „*so znalosťou povahy odvolania sa s'ťažovateľ vyjadril k odvolaniu žalovaného*“ aj bez toho, aby bol vyzvaný krajským súdom.

3. Pokiaľ ide o postup krajského súdu v posudzovanom konaní, prihliadal ústavný súd na ustanovenie § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že konanie v posudzovanej veci od predloženia veci krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní (7. júla 2007) do rozhodnutia o odvolaní (31. augusta 2007) trvalo takmer 14 mesiacov. Dobu odvolacieho konania vzhľadom na predmet (na prvostupňovom súde ide konanie o ochrane osobnosti) a jeho význam pre s'ťažovateľa považuje ústavný súd v danom prípade za neprimerane dlhú, vyznačujúcu sa celkovou nečinnosťou bez toho, aby postupu krajského súdu bránila akákoľvek zákonná prekážka. Uvedené potvrdzuje aj skutočnosť, že krajský súd rozhodol o odvolaní žalovaného bezprostredne po tom, ako ho ústavný súd vyzval na vyjadrenie k prijatej s'ťažnosti s'ťažovateľa.

Čo sa týka obrany krajského súdu uvedenej vo vyjadrení k s'ťažnosti, že „... *sa jedná o priet'ahy v súdnom konaní vzniknuté z objektívnych príčin*“, ktoré vznikli tým, že zákonná sudkyňa „*prevzala 540 neskončených vecí a od 3/2007 pracuje senát 8 Co v zložení predsedníčka senátu + 1 stážista*“, ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre uviedol, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj

skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (napr. I. ÚS 127/04, IV. ÚS 43/06).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že namietaným postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pred rozhodnutím ústavného súdu týmto nálezom krajský súd o odvolaní s'ťažovateľa rozhodol uznesením sp. zn. 8 Co 315/06 z 31. augusta 2007. Vzhľadom na to sa tá časť návrhu s'ťažovateľa, v ktorej žiadal, aby krajskému súdu bolo prikázané vo veci vedenej pod sp. zn. 8 Co 315/06 konať bez zbytočných priet'ahov, stala bezpredmetnou a ústavný súd už o nej nerozhodoval.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 citovaného zákona ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk, ktoré odôvodňuje okrem iného „*aj pocitmi márnosti a nespravodlivosti, ktoré ho sprevádzajú pri porušovaní jeho základného práva na konanie súdu bez zbytočných prieťahov*“, a poukazuje aj na to, že „*pomalá spravodlivosť stráca kredibilitu v očiach verejnosti a účastník konania je príliš dlho vystavený neistote o výsledok procesu*“.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na celkovú dĺžku konania krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 315/06, berúc do úvahy skutočnosť, že predmetom sporu na prvostupňovom súde je konanie týkajúce sa osobného statusu sťažovateľa, ako aj to, že o odvolaní bolo do rozhodnutia ústavného súdu rozhodnuté, ústavný súd považoval priznanie sumy 10 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Sťažovateľom požadovanú výšku primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd považuje v okolnostiach prípadu za neprimeranú.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. T. P., uplatnených v podaní zo 14. septembra 2007 v sume 9 444 Sk.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a s § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 2 970 Sk, t. j. spolu 5 940 Sk, čo spolu s režijným paušálom 2 x 178 Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 6 296 Sk. Trovy právneho zastúpenia boli priznané v celkovej sume 6 296 Sk.

Podanie právnej zástupkyne doručené ústavnému súdu 19. septembra 2007 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako podanie relevantné pre rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou nálezou“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2007